

بررسی صفات مورفولوژیکی برگ و میوه در برخی از ارقام پسته کشور

تاج آبادی پور، علی^۱، محمد صناعی شریعت پناهی^۲ و علی وزوایی^۳

۱ عضو هیات علمی موسسه تحقیقات پسته کشور، رفسنجان ۲ و ۳ به ترتیب استاد و استادیار دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

این تحقیق بر روی ۲۰ رقم پسته از ارقام موجود در کلکسیون موسسه تحقیقات پسته کشور به مدت دو سال انجام شد. درختان در شروع آزمایش ۱۶ ساله بودند. تعداد ۳ درخت از هر یک از ارقام مورد نظر از ردیف وسط درختان ارقام مختلف انتخاب و نمونه برداریها به طور

تصادفی از درختان مورد نظر انجام پذیرفت. صفات مختلف مربوط به برگ و میوه مورد بررسی و اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. مقایسه میانگین‌ها به روش دانکن در سطح ۵٪ انجام شد.

نتایج نشان داد که صفات اندازه‌گیری شده مربوط به برگ و میوه در ارقام پسته مورد بررسی در بسیاری موارد تغییرات زیادی در ارقام مختلف داشت که در بعضی موارد این اختلافات معنی‌دار بود. بیشترین و کمترین طول برگ به ترتیب مربوط به رقم پوست پیازی (۱۸/۶ cm) و سیف‌الدینی (۱۳/۸ cm) بود. عرض برگ تا حد زیادی از اندازه طول برگ تبعیت کرده به طوری که بیشترین عرض برگ مربوط به ارقام هراتی (۱۹ cm) و کمترین آن مربوط به رقم سیف‌الدینی (۱۲/۲ cm) بود.

طول و عرض برگچه انتهایی نیز در ارقام هراتی و پوست پیازی بیشترین و در رقم کله قوچی و فندقسی زودرس کمترین مقدار بود. بیشترین مساحت برگ در رقم هراتی که ۱۶۳ cm^2 بوده و با سایر ارقام مورد مطالعه اختلاف معنی‌داری داشت. طول و عرض خوشه میوه در بین ارقام مورد مطالعه تغییرات زیادی داشت که در برخی موارد این تغییرات معنی‌دار بود. بیشترین طول و عرض خوشه میوه به ترتیب مربوط به ارقام پوست پیازی و بادامی راور مشاهده شد و کمترین آن به ترتیب مربوط به ارقام موسی آبادی و پوست پیازی بود. بیشترین تعداد انشعاب اولیه خوشه میوه در رقم غلامرضایی (۱۷ انشعاب) و کمترین آن مربوط به رقم پوست پیازی (۷ انشعاب) به دست آمد. بیشترین وزن خوشه نیز مربوط به رقم بادامی راور (حدود ۱۴۰ گرم) و کمترین آن مربوط به رقم سبز پوسته نوق (۵۰/۲۶ گرم) حاصل شد. نتایج نشان داد که بیشترین تعداد پسته در خوشه متعلق به رقم غلامرضایی و کمترین آن متعلق به رقم پوست پیازی بود. پسته‌های ارقام مختلف از لحاظ وزن پسته خشک اختلافات بسیار زیادی داشته و اختلافات در بسیاری موارد معنی‌دار بود. بیشترین وزن پسته خشک مربوط به رقم هراتی (۱/۲۸ گرم) مشاهده شد که با سایر ارقام مورد مطالعه اختلاف معنی‌داری در سطح ۱٪ داشت و نیز کمترین وزن مربوط به رقم سبز پوسته نوق (۰/۵۵ گرم) بوده است. بیشترین طول پسته مربوط به ارقام غلامرضایی و خنجری دامغان (۲۲mm) و کمترین آن مربوط به رقم فندق غفوری (۱۷/۵ mm) بوده است.